

قرائت عربی ۳

(رشته زبان و ادبیات فارسی)

دکتر سید محمد حسینی

سرشناسه	: حسینی، محمد، ۱۳۱۵ -
عنوان و پدید آور	: قرائت عربی (۳) - مؤلف: محمد حسینی
مشخصات نشر	: تهران: دانشگاه پیام نور، ۱۳۸۸.
مشخصات ظاهری	: جفت، ۶۸ ص.
فروست	: دانشگاه پیام نور، ۱۶۰۹، گروه زبان و ادبیات فارسی؛ ۱۳۷۱
شابک	: 978 - 964 - 387 - 647 - 0
وضعیت فهرست نویسی	: فیا.
موضوع	: زبان عربی - کتاب‌های قرائت - آموزش برنامه‌ای.
موضوع	: زبان عربی - کتاب‌های قرائت (دانشگاهی)
شناسه افزوده	: دانشگاه پیام نور.
رده بندی گنگرد	: ۳۶ ق ۵ ح ۶۱۱۹ p/
رده بندی دیویی	: ۴۹۲.۷۸۶۴
شماره کتابشناسی ملی	: ۱۹۸۱۵۳۶

قرائت عربی (۳)

مؤلف: دکتر سید محمد حسینی

تهیه و تولید: مدیریت تولید مواد و تجهیزات آموزشی

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: انتشارات دانشگاه پیام نور

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه

نوبت و تاریخ چاپ: چاپ اول اردیبهشت ۱۳۶۹، چاپ اول (تجدید حروفچینی) شهریور ۱۳۸۹

شابک: ۰ - ۶۴۷ - ۳۸۷ - ۹۶۴ - ۹۷۸

ISBN: 978 - 964 - 387 - 647 - 0

فروش این کتاب فقط از طریق نمایندگی‌های دانشگاه پیام نور مجاز می باشد و فروش

آن در سایر مراکز فروش کتاب موجب تعقیب قانونی فروشنده خواهد گردید

(کلیه حقوق نشر، نام از چاپی، الکترونیکی، تصویری، صوتی و اینترنتی برای دانشگاه پیام نور محفوظ است)

قیمت: ۸۰۰۰ ریال

بسم الله الرحمن الرحيم

پیشگفتار ناشر

کتاب‌های دانشگاه پیام نور حسب مورد و با توجه به شرایط مختلف یک درس در یک یا چند رشته دانشگاهی، به صورت کتاب درسی، متن آزمایشگاهی، فرادرسی، و کمک‌درسی چاپ می‌شوند.

کتاب درسی ثمره کوشش‌های علمی صاحب اثر است که براساس نیازهای درسی دانشجویان و سرفصل‌های مصوب تهیه و پس از داوری علمی، طراحی آموزشی، و ویرایش علمی در گروه‌های علمی و آموزشی، به چاپ می‌رسد. پس از چاپ ویرایش اول اثر، با نظرخواهی‌ها و داوری علمی مجدد و با دریافت نظرهای اصلاحی و متناسب با پیشرفت علوم و فناوری، صاحب اثر در کتاب تجدیدنظر می‌کند و ویرایش جدید کتاب با اعمال ویرایش زبانی و صوری جدید چاپ می‌شود. متن آزمایشگاهی (م) راهنمایی است که دانشجویان با استفاده از آن و کمک استاد، کارهای عملی و آزمایشگاهی را انجام می‌دهند.

کتاب‌های فرادرسی (ف) و کمک‌درسی (ک) به منظور غنی‌تر کردن منابع درسی دانشگاهی تهیه و بر روی لوح فشرده تکثیر می‌شوند و یا در وبگاه دانشگاه قرار می‌گیرند.

مدیریت تولید محتوا و تجهیزات آموزشی

فهرست

۱	خطبه چهارم
۳	خطبه یازدهم
۴	خطبه دوازدهم
۵	خطبه سیزدهم
۶	خطبه هفدهم
۹	خطبه هجدهم
۱۱	خطبه بیست و چهارم
۱۲	خطبه بیست و پنجم
۱۴	خطبه سی ام
۱۵	خطبه سی و یکم
۱۶	خطبه سی و سوم
۱۸	خطبه سی و ششم
۲۰	خطبه چهل و هشتم
۲۱	خطبه پنجاه و یکم
۲۲	خطبه پنجاه و ششم
۲۴	خطبه شصت و چهارم
۲۶	خطبه شصت و هفتم
۲۷	خطبه شصت و هشتم
۲۹	خطبه هفتادم
۳۰	خطبه هفتاد و دوم
۳۱	خطبه هفتاد و سوم
۳۲	خطبه هفتاد و چهارم
۳۳	خطبه هشتاد و سوم
۳۵	خطبه هشتاد و ششم
۴۱	خطبه هشتاد و هفتم
۴۲	خطبه نود و یکم
۴۵	خطبه نود و دوم
۴۹	خطبه نود و ششم
۵۳	خطبه صد و بیست و یکم
۵۶	خطبه صد و بیست و ششم
۵۷	خطبه صد و بیست و هفتم
۶۰	خطبه صد و سی ام
۶۱	خطبه صد و سی و ششم
۶۲	خطبه صد و سی و هفتم
۶۴	خطبه صد و چهل و نهم
۶۶	خطبه صد و هفتاد و سوم
۶۸	خطبه صد و هفتاد و پنجم

پیشگفتار

در برنامه ستاد انقلاب فرهنگی برای قرائت عربی ۳، گزیده‌هایی از نهج البلاغه یعنی گفتار و نامه‌های امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب علیه‌السلام، در نظر گرفته شده است. به همین مناسبت این مختصر فراهم آمد و اکنون در اختیار دانشجویان قرار می‌گیرد.

از آنجا که سخنان علی (ع) دارای سبکی ویژه و خصوصیتی ممتاز بوده که آنها را از خطبه‌ها و سخنان دیگر سخنوران و بلغا جدا می‌کرده است، از دیرباز شمار چشمگیری از نویسندگان و سخن‌شناسان و فرهیختگان فرهنگ اسلامی، به گردآوری و نگهداری آن، روی آورده‌اند. از آن جمله‌اند: نَصْر بن مُزَاحِم صاحب کتاب «وَقْعَةُ صِفِّينَ، أَبُو الْمُثَنَّى هِشَام بنُ مُحَمَّد بنِ السَّائِبِ الْكَلْبِيِّ، أَبُو مُحَمَّدٍ لُوط بنِ يَحْيَى أَرْدَبِي، مُحَمَّد بنُ عُمَرَ الْوَاقِدِي، أَبُو الْحَسَنِ عَلِي بن مُحَمَّد المَدَائِنِي، أَبُو عُثْمَانَ عَمْرُو بن بَخْر الجَاحِظ، أَبُو الْحَسَنِ عَلِي بن الْحُسَيْنِ الْمُسَوْدِي، أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّد بنِ سَلَامَةَ الْقُضَاعِي، عَبْدِ الْوَاحِد بن مُحَمَّد بن وَاحِد تَمِيمِي، رشيدالدین محمد بن محمد معروف به «رشيد وَطَاط»، عَزَّالْدِين عبدالحَمِيد بن أُمَى الخَدِيد و بسیار کسان دیگر^۱. ولی دقیقترین و کاملترین نسخه‌ی سخنان و نامه‌های امیرالمؤمنین (ع) کتاب «نهج البلاغه» است که در

۱. نهج البلاغه، به تصحیح محمد أبو الفضل إبراهیم، مقدمه مصحح ص ۷.

قرن چهارم هجری به همت و تلاش و انتخاب ابوالحسن محمد بن الحسین الموسوی معروف به «شریف رضی» فراهم آمده است.^۱

سید رضی در آغاز کتاب نهج البلاغه، از مآخذ کتاب خود نام نمی‌برد ولی از جای جای کتاب او چنین برمی‌آید که وی، بیش از همه، از این مصادر، سود جسته است: «الْبَيَانُ وَ التَّيْسِيْن» جاحظ. «الْمُقْتَضَب» مَبْرَد. کتاب «الْمَغَازِي» سعید بن یحیی اموی. «کتاب الجمَل»، واقدی. «المقامات فی مناقب أمير المؤمنين»، أبو جعفر إشکافی. «تاریخ طبری». حکایت امام باقر (ع)، «روایت حقیقه»، و «حکایت ثعلب» از ابن الأعرابی. و نیز گویا از برخی مآخذ دیگر که در لابه لای کتاب، از آنها نام نبرده است.^۲ به هر حال، نهج البلاغه یکی از پربارترین متن‌های اسلامی است که پس از قرآن کریم و سخنان پیامبر گرامی اسلام، چنانکه یاد شد، از نخستین قرن‌های اسلامی، طرف توجه ادب دوستان نکته‌سنج و سخن‌شناس بوده است. معانی و بافت و سبک سخن، این کتاب را در پایگاهی جای داده است که تعیین ارزش‌های راستین آن، کار آسانی نیست.

خواننده کتاب نهج البلاغه گذشته از جنبه‌های بلاغی، مایه‌های ادبی، تاریخی، فقهی، ایهام‌های بسیار ظریف و اقتباس‌های استادانه از آیات قرآن، در این کتاب با پاکدلی و خلوص جان‌پرور که با جهان قدس ملکوت پیوند خورده است، روبرو می‌گردد.

متن نهج البلاغه از سه بخش کلی فراهم آمده است:

۱. بخش خطبه‌ها و سخنان علی علیه‌السلام زیر عنوان «مِنْ خُطْبَةٍ يَا مِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَام».

۲. بخش نامه‌ها، این بخش از اعتبار و اصالت بیشتری برخوردار و احتمال نقل به معنی در آن، کمتر است. زیرا نوشته، با همه آسیب‌هایی که از رهگذر دست به دست شدن و گرفتار آمدن به دخل و تصرف و اظهار سلیقه نسخه‌برداران می‌بیند، با حفظ

۱. نهج البلاغه، به تصحیح محمد ابوالفضل ابراهیم، مقدمه مصحح ص ۷.

۲. نهج البلاغه، به تصحیح محمد ابوالفضل ابراهیم، مقدمه مصحح ص ۸.

تقریبی شخصیت و ویژگی‌های بافت خود، به عنوان سندی تاریخی، به زندگانی خود ادامه می‌دهد. در صورتی که سخنان نانوشته، تنها از حافظه راویان آنها مدد می‌جوید و همواره از سینه‌یی به سینه‌یی دیگر راه می‌یابد و در این جابه‌جا شدن‌های بسیار، گرفتار آنچنان دگرگونی و آشفته‌گی می‌گردد که طبیعی است در این راه، قالب و پیکره و شیرازه نخستین خود را، یکباره از دست بدهد و تنها فشرده‌گی کم‌رنگ از مضمون آن، برجای می‌ماند.

۳. سخنان کوتاه و پندآموز یا حکم و امثال و یا به نام دیگر، «کلمات قصار» امیرالمؤمنین (ع).

روش نویسنده در فراهم آوردن این نوشته، مانند دو بخش دیگر قرائت عربی (قرائت ۱ و قرائت ۲) بوده است. بدین‌گونه که نخست متن خطبه، یا نامه را آورده و سپس در پانوشت صفحات، واژگان دشوار متن، نکات صرفی، تاریخی و هرگونه توضیح درخور با متن را آورده و تا آنجا که میسر بوده از تکرار توضیحات، خودداری کرده است. نیز پاره‌هایی از متن را ترجمه کرده و به‌عنوان نمونه ترجمه آورده است.

سید محمد حسینی

تهران سوم اردیبهشت ۱۳۶۹ ش.